

Autora: Laura Trulls i Freixa
Tutora: Ester Subirà i Guitart
Centre: IES Puig-reig

Fòssils del Berguedà:

Vestigis del nostre passat

El primer cop que em van ensenyar un fòssil marí trobat a l'alt Berguedà, em va sorprendre, no em podia imaginar que la nostra comarca hagués pogut estar coberta per un oceà i que encara es conservessin vestigis d'aquell passat.

Gràcies a un conegut de la família i aficionat als fòssils vaig començar a entrar en aquest món i, alhora, les petjades de dinosaure trobades a Fumanya juntament amb un seguit de fòssils importants va fer que encara fos més apassionant. Aquests fets són, bàsicament, els que m'han engrescat a escollir els fòssils del Berguedà com a tema principal del treball de recerca.

El moment de començar el treball em vaig plantejar si la comarca del Berguedà era rica amb fòssils, quins tipus d'animals i vegetals s'hi trobaven i l'època que dataven.

En aquest treball he intentat il·lustrar el major nombre de fòssils trobats a la comarca, incloent-hi per cada un d'ells una explicació teòrica amb la qual ens puguem fer una mínima idea de com era l'organisme que va deixar el rastre.

Per l'elaboració del treball, he extret molta informació de llibres, revistes i enciclopèdies, tot i això, Internet i algun vídeo m'ha estat útil per acabar de completar-ne el contingut. La revista publicada al Berguedà, l'Erol, m'ha servit molt per informar-me dels tipus de fòssils que es troben a la nostra comarca i les característiques que presenten. A més, he obtingut informació a través d'entrevistes realitzades a diferents paleontòlegs i aficionats al tema, i a sortides de camp fetes a zones de l'alt Berguedà: Vilada, Peguera, Castellar de N'Hug, Guardiola de Berguedà,,

En el transcurs del treball m'he trobat amb algunes dificultats: consultant varis

llibres m'he adonat que no sempre coincideixen les datacions de les eres i períodes, el mateix passa alhora d'explicar l'evolució dels continents. També ha estat difícil reconèixer i classificar alguns fòssils, ja fos per desconèixer meua o perquè estaven fragmentats i en mal estat.

En el treball de camp m'ha estat difícil localitzar bons exemplars fòssils ja que estan molt buscats i a vegades també per la complicada accessibilitat d'algunes zones.

El meu treball consta d'una part teòrica, en la qual faig una introducció al món del fòssil i a la paleontologia tot explicant la vida que existia en les diferents èpoques ja passades. D'aquest primer bloc remarco:

- La formació de la Terra: explico breu-

ment les diferents etapes del seu desenvolupament.

- L'aparició de la vida: faig un petit repàs de les primeres formes de vida (cianobacteris) i del desenvolupament de les diferents cèl·lules que van anar apareixent.

- L'evolució cronològica de la vida al nostre planeta i al Berguedà: dos apartats molt similars en els quals explico de forma cronològica les formes de vida de cada període geològic (tant animal com vegetal), els ambients que colonitzaven, la posició dels continents, els canvis climatològics que va patir la Terra (èpoques glacials), etc. I faig el mateix però més concretament al Berguedà, explicant, a més, els diferents materials geològics que han anat constituint el sòl del Berguedà nord.

- La Paleontologia: explico en què consisteix aquesta ciència i els diferents processos de formació i estudi dels fòssils. La segona part del treball és la més pràctica, formada per:

- La mostra de fòssils del Berguedà: on faig una classificació ordenada cronològicament i per espècies dels diferents tipus de fòssils trobats arreu de la comarca explicant, de cada un d'ells, les seves característiques i acompanyat d'una fotografia de cada exemplar. Hi podem trobar diferents tipus d'espècies: microfòssils, anèl·lids, artròpodes, cnidaris, equinoderms, mol·luscs, braquiòpodes, cordats (peixos, rèptils i mamífers), vegetals i rastres.

- Treball de camp: consta d'un petit diari sobre les sortides realitzades per la recerca de fòssils a diferents zones del Berguedà i les visites a varis museus de paleontologia. A més, aprofunditzo el treball de camp dut a terme a un jaciment paleontològic de Peguera, en el

qual he pogut aprendre els diferents passos que se segueixen en els processos de localització i extracció de fòssils. Aquest apartat va acompanyat d'una entrevista realitzada a tres paleontòlegs catalans que han treballat en aquest jaciment i també en altres d' Espanya.

El final del treball consta de:

- Els projectes del Berguedà: obres relacionades amb la paleontologia que es portaran a terme en els propers anys a la nostra comarca, acompanyat d'una d'entrevista realitzada a Rosa Serra, ex-directora del Museu de Mines de Cercs i membre del Consorci Ruta Minera.
- Glossari: faig unes breus definicions i ampliacions de les paraules més tècniques que sorgeixen al llarg del treball.
- Annex: on he adjuntat alguns articles publicats a diferents diaris catalans, els quals fan referència a troballes realitzades a la nostra comarca, i un certificat que em van lliurar al finalitzar la pràctica al jaciment de Peguera.

CONCLUSIONS:

Després de fer unes quantes sortides per la comarca (Castellar de N'Hug, Vilada, Peguera, Guardiola de Berguedà...) i gràcies a un seguit de paleontòlegs i aficionats que em van informar sobre el tema, vaig poder apreciar la gran quantitat de fòssils que es troben sobretot al Berguedà nord. Aquets fòssils pertanyen a totes les eres cronològiques i els més antics corresponen al Devonià (fa entre 345 i 395 milions d'anys, aproximadament), els més atractius però, són els dinosaures del Cretaci (d'uns 65-141 milions d'anys).

Els rastres trobats al sud de la comarca són molt més actuals, daten d'uns 35 milions d'anys (del període Terciari).

A més, puc afirmar la qüestió que m'he plantejat a l'inici treball, ja que es troba una gran diversitat d'espècies al llarg de tot el Berguedà.

Cal destacar que la majoria de fòssils són d'origen marí i que el registre fòssil d'origen vegetal és bastant reduït.

També m'ha sorprès molt el rigor dels paleontòlegs, doncs és molt difícil identificar fòssils perquè la majoria estan fragmentats o en mal estat. A més, per aconseguir saber la família a la qual pertanyen molt d'ells, ens hem de fixar en petits detalls que molt sovint passen desapercebuts.

M'he adonat de l'atractiu que desperta tot aquest tema i el perill d'espoliació que pot patir qualsevol zona rica en aquests materials, com el cas del Berguedà. Per això cal respectar molt la natura i si es fa algun descobriment s'ha de

mantenir intacte i comunicar-ho a experts en el tema ja que la zona, els estrats, la posició... en els que es troba la peça, ens pot donar molta informació. D'aquesta manera, és molt més fàcil datar-lo, classificar-lo i poder, així, donar-lo a conèixer.

Autora: Laura Trulls i Freixa
Tutora: Ester Subirà i Guitart
Centre: IES Puig-reig

FARMÀCIA
J. Viladés

ANÁLISIS CLÍNICOS
FÓRMULES MAGISTRALES

Tel. 93 822 70 13

Ctra de Ribes 1 - 08694 Guardiola de Berguedà